

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

**INFORMACJA DOTYCZĄCA WYNIKÓW PRAC FORUM
ZADOŚĆUCZYNIENÍ**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA 2017**

Departament Inspekcji Ubezpieczeniowych i Emerytalnych

SŁOWA KLUCZOWE: ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ, KNF, ZADOŚĆUCZYNIENIE, SĄD,
UBEZPIECZENIA OC.

SPIS TREŚCI

Działalność Komisji Nadzoru Finansowego w obszarze likwidacji szkód komunikacyjnych	4
Forum Zadośćuczynień	4
Obowiązujący stan prawny w odniesieniu do wypłat zadośćuczynień.....	5
Cel Forum Zadośćuczynień	5
Uczestnicy Forum Zadośćuczynień	6
Organizacja prac Forum Zadośćuczynień	6
Wyniki prac Zespołu Zadaniowego 1	8
Projekt rozwiązań legislacyjnych.....	8
Stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości.....	9
Wyniki prac Zespołu Zadaniowego 2	10
Struktura analizy prawomocnych wyroków	10
Kwoty zadośćuczynienia zasądzanego przez sądy na przykładzie podstawowych grup uprawnionych	12
Krąg osób uprawnionych – osoba najbliższa	14
Czynniki wpływające na ewentualne zwiększenie wypłacanego zadośćuczynienia ...	14
Wynik analizy prawomocnych wyroków sądowych dokonany przez Zespół Zadaniowy 2.....	15
Baza ugód i uznań Polskiej Izby Ubezpieczeń.....	16
Wynik analizy prawomocnych wyroków sądowych dokonany przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego z uwzględnieniem danych przekazanych przez Polską Izbę Ubezpieczeń	17
Podsumowanie.....	18

Działalność Komisji Nadzoru Finansowego w obszarze likwidacji szkód komunikacyjnych

Forum Zadośćuczynień powstało w czerwcu 2016 r. jako kontynuacja działań Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego związanych z prezentacją oczekiwań nadzorczych dotyczących likwidacji szkód komunikacyjnych przez zakłady ubezpieczeń działające w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem likwidacji szkód komunikacyjnych objętych obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Działania podjęte przez KNF w celu uporządkowania obszaru likwidacji szkód komunikacyjnych związane były z:

- Wydaniem w dniu 16 grudnia 2014 r. Wytycznych dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych (dalej: Wytyczne LSK). Wytyczne LSK regulują głównie proces wyceny szkody w mieniu poszkodowanego kierowcy. Wytyczne LSK weszły w życie w dniu 1 kwietnia 2015 r. a następnie stały się przedmiotem weryfikacji w drodze działań inspekcyjnych Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.
- Wydaniem w dniu 21 czerwca 2016 r. Rekomendacji dotyczących procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów (dalej: Rekomendacje LSO). Rekomendacje LSO regulują organizację, zarządzanie, nadzór i kontrolę procesu likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych oraz sposób prowadzenia postępowania likwidacyjnego, a także zawierają katalog okoliczności, jakie powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Rekomendacje LSO są pierwszym krokiem mającym na celu zapewnienie przewidywalności wysokości wypłat zadośćuczynień za śmierć i uszkodzenie ciała w wyniku wypadku, finansowanych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Rekomendacje LSO weszły w życie 1 stycznia 2017 r.

Forum Zadośćuczynień

Kolejnym krokiem mającym na celu ustabilizowanie i przewidywalność wypłat zadośćuczynień było podjęcie prac nad stworzeniem propozycji legislacyjnej mechanizmu obliczania wysokości zadośćuczynienia, np. w formie tabel. Opracowanie systemowego rozwiązania powinno pozwolić również na ograniczenie liczby spraw sądowych i wpłynąć pozytywnie na sytuację finansową zakładów ubezpieczeń. W obecnym stanie prawnym zakłady ubezpieczeń mają trudności w wyznaczeniu adekwatnego poziomu składki jak również rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w celu pokrycia wypłat zadośćuczynień za śmierć i uszkodzenie ciała. Dla poszkodowanych w wypadkach standaryzacja oznacza możliwość szybkiego otrzymania wypłaty, co do zasady bez oczekiwania na wyrok sądu.

Obowiązujący stan prawny w odniesieniu do wypłat zadośćuczynień

Instytucja zadośćuczynienia jest uregulowana w Kodeksie cywilnym (art. 445¹, art. 446² oraz art. 448³). Zgodnie z tymi przepisami sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Komisja Nadzoru Finansowego w trakcie prac nad Rekomendacjami LSO zidentyfikowała problemy związane z brakiem stosownych przepisów w obowiązujących regulacjach prawnych a dotyczących m.in. poniższych zagadnień:

1. Brak wskazania, jaka powinna być wysokość zadośćuczynienia. Również orzecznictwo sądowe nie wskazuje tych wartości w taki sposób, aby możliwe było dokonanie wyliczenia na tej podstawie dla innych spraw.
2. Brak jednolitego katalogu okoliczności, jakie powinny być brane pod uwagę przy ocenie szkody niemajątkowej, co nie sprzyja jednolitemu podejściu w uwzględnianiu okoliczności mających wpływ na wypłatę zadośćuczynienia.
3. Brak kryteriów, jakimi należy kierować się przy określaniu (miarkowaniu) wysokości zadośćuczynienia.
4. Brak szczegółowych okoliczności kształtujących możliwość występowania z roszczeniem o zadośćuczynienie w sytuacji śmierci osoby bliskiej.
5. Brak definicji najbliższego członka rodziny, czy osoby bliskiej, czyli osób uprawnionych do dochodzenia zadośćuczynienia w związku ze śmiercią członka najbliższej rodziny lub osoby bliskiej.

Cel Forum Zadośćuczynień

Celem powołania Forum Zadośćuczynień było przygotowanie projektu rozwiązań legislacyjnych pozwalających w sposób systemowy uregulować kwestię ustalania wysokości kwot zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej i ich wypłaty przez zakłady ubezpieczeń w związku z ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

¹ Art. 445. § 1. W wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się również w wypadku pozbawienia wolności oraz w wypadku skłonienia za pomocą podstępny, gwałtu lub nadużycia stosunku zależności do poddania się czynowi nierządnyemu.

§ 3. Roszczenie o zadośćuczynienie przechodzi na spadkobierców tylko wtedy, gdy zostało uznane na piśmie albo gdy powództwo zostało wytoczone za życia poszkodowanego.

² Art. 446. § 1. Jeżeli skutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł.

§ 2. Osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

§ 3. Sąd może ponadto przyznać najbliższemu członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

§ 4. Sąd może także przyznać najbliższemu członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

³ Art. 448. W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Zakładano, że takie rozwiązanie mogłoby przybrać formę tabel, na podstawie których możliwe byłoby obliczenie dla konkretnej sprawy, w jakiej wysokości powinno zostać przyznane zadośćuczynienie.

Uczestnicy Forum Zadośćuczynień:

- 1) Ministerstwo Finansów
- 2) Ministerstwo Sprawiedliwości
- 3) Rzecznik Finansowy
- 4) Polska Izba Ubezpieczeń
- 5) Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny
- 6) Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych
- 7) Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA
- 8) Polskie Towarzystwo Medycyny Ubezpieczeniowej
- 9) Polskie Towarzystwo Medycyny Sądowej i Kryminologii
- 10) Polskie Towarzystwo Zdrowia Publicznego
- 11) Instytut Wymiaru Sprawiedliwości przy Ministerstwie Sprawiedliwości
- 12) Polska Izba Doradców i Pośredników Odszkodowawczych

W ramach Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w pracach Forum uczestniczyli przedstawiciele:

- 1) Departamentu Inspekcji Ubezpieczeniowych i Emerytalnych – lider projektu
- 2) Departamentu Prawnego
- 3) Departamentu Ochrony Klientów, obecnie Departamentu Praktyk Rynkowych.

Organizacja prac Forum Zadośćuczynień

W czerwcu 2016 r. zakładano, że prace Forum Zadośćuczynień będą przebiegać w następujący sposób:

- 1) Powstanie Zespół Główny, którego zadaniem będzie sprawdzanie i korygowanie prac Zespołów Zadaniowych
- 2) Powstaną Zespoły Zadaniowe, których zadaniem będzie przygotowanie elementów propozycji rozwiązań legislacyjnych w ramach poszczególnych kwestii (nurty prac):
 - a. badanie orzecznictwa sądowego,
 - b. analiza obecnych przepisów prawa w celu wyselekcjonowania aktów prawnych, w których konieczne będzie dokonanie nowelizacji,
 - c. identyfikacja okoliczności/czynników uwzględnianych w wycenie zadośćuczynienia,
 - d. określenie kręgu osób uprawnionych,
 - e. kwestia przyczynienia,
 - f. wycena zadośćuczynienia,
 - g. wyłączenia.
- 3) Koordynowanie prac w zespołach będzie zadaniem przedstawicieli UKNF.

Ostatecznie w ramach Forum Zadośćuczynień powstały:

Zespół Główny, którego celem było sprawdzanie i korygowanie prac Zespołów Zadaniowych. Zespół Główny spotkał się trzykrotnie: na rozpoczęcie w dniu 22 czerwca 2016 r. oraz w dniach: 28 września 2016 r. i 8 listopada 2017 r.

Zespół Zadaniowy 1, którego celem była analiza aktów prawnych prowadząca do wyselekcjonowania tych przepisów, w których konieczne będzie dokonanie nowelizacji oraz przygotowanie propozycji regulacji dotyczących zadośćuczynienia z tytułu śmierci osoby bliskiej.

Zespół Zadaniowy 1 spotkał się trzykrotnie w dniach: 30 września 2016 r., 27 kwietnia 2017 r. oraz 20 października 2017 r.

Zespół Zadaniowy 2, którego celem była analiza prawomocnych wyroków sądowych dot. wypłat zadośćuczynienia z tytułu śmierci z umów ubezpieczenia OC p.p.m. wydanych na podstawie art. 446 § 4 oraz art. 448 w związku z art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego.

Zespół Zadaniowy 2 spotkał się sześciokrotnie w dniach: 26 października 2016 r., 25 listopada 2016 r., 18 stycznia 2017 r., 15 marca 2017 r., 20 czerwca 2017 r. oraz 20 października 2017 r.

Wyniki prac Zespołu Zadaniowego 1

W początkowym etapie prac Zespołu Zadaniowego 1 rozstrzygnięto, że regulacja dotycząca zadośćuczynień powinna być regulowana aktem prawnym rangi ustawowej, a nie tzw. miękkiego prawa (np. wytycznych, rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego czy kodeksu dobrych praktyk, do którego stosowaliby się zainteresowani). Decydującym argumentem za przyjęciem modelu regulacji o charakterze ustawowym było, iż regulacja taka będzie wiążąca dla wszystkich podmiotów a przez to zostanie zapewniona przewidywalność świadczeń w dużo większym stopniu, niż obecnie. Jednocześnie założono, iż regulacja nie powinna skutkować automatyzmem w określaniu wysokości świadczeń oraz pozbawiać poszkodowanych prawa do sądu. Jednakże zwolennikami regulacji o charakterze pozaustawowym pozostali Polska Izba Doradców i Pośredników Odszkodowawczych oraz Rzecznik Finansowy.

W dalszych pracach Zespół Zadaniowy 1 zajął się opracowywaniem kształtu nowej regulacji, w szczególności jej umiejscowieniem, kwestią, czy należy ograniczyć ustawowo krąg uprawnionych do zadośćuczynienia, sposobem, w jaki należy wyznaczyć wysokość zadośćuczynienia oraz jak ukształtować rolę sądów w określaniu wysokości zadośćuczynienia.

Projekt rozwiązań legislacyjnych

Ostatecznie podczas posiedzenia Zespołu Zadaniowego 1 kończącego jego prace zaprezentowano projekt rozwiązania legislacyjnego w następującym kształcie:

1. Zmiana przepisów Kodeksu cywilnego, poprzez dodanie, w art. 446 k.c., § 5 w następującym brzmieniu:
§ 5. Szczegółowe zasady ustalania sumy, o której mowa w § 4, w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, określa ustawa.
2. Zmiana ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, przez dodanie art. 36b w następującym brzmieniu:
 1. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, o której mowa w art. 446 § 4 k.c., w zakresie objętym odpowiedzialnością cywilną posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, w odniesieniu do małżonka, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu, dzieci, rodziców, wnuków i dziadków a także rodzeństwa zmarłego, uwzględniając w szczególności wiek, stopień pokrewieństwa, sytuację życiową oraz przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej, ogłaszane, na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383), przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.
 2. Sąd, uwzględniając szczególne okoliczności, może przyznać sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, o której mowa w art. 446 § 4 k.c., w zakresie objętym odpowiedzialnością cywilną posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, w innej wysokości, niż określona w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1.

3. Sąd, uwzględniając szczególne okoliczności, może przyznać odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę innym, niż wskazanym w ust. 1, najbliższym członkom rodziny zmarłego.

Zgodnie z projektowanymi przepisami, sposób ustalania sumy tytułem zadośćuczynienia regulowany byłby rozporządzeniem ministra właściwego do spraw instytucji finansowych. Sumy tytułem zadośćuczynienia określane byłyby z uwzględnieniem przesłanek najczęściej branych pod uwagę przez sądy w sprawach o zadośćuczynienia. Celem uniknięcia ustawicznych zmian rozporządzenia, z uwagi na konieczność utrzymania wysokości sum tytułem zadośćuczynienia na realnym poziomie, wprowadzono automatyczną waloryzację opierającą się na zmianach przeciętnego rocznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Wysokości sum z tytułu zadośćuczynienia mogłyby być, ze względu na szczególne okoliczności, ustalane przez sąd na innym poziomie, niż określony w rozporządzeniu.

W projektowanym rozwiązaniu zdecydowano się ograniczyć ustawowo krąg uprawnionych do zadośćuczynienia, do osób, które zwyczajowo wchodzi w skład najbliższej rodziny, pozostawiając jednocześnie, w ust. 3, możliwość występowania o przyznanie zadośćuczynienia innym najbliższym członkom rodziny zmarłego.

Stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości

Należy podkreślić, że przedstawiony powyżej projekt regulacji nie uwzględnia najnowszej propozycji Ministerstwa Sprawiedliwości, które poinformowało Urząd Komisji Nadzoru Finansowego o trwających w ramach Ministerstwa pracach nad emancypacją świadczenia z art. 446 § 4 k.c. do samodzielnej instytucji prawnej, zwanej roboczo „powetowaniem”. Świadczenie to miałoby zastąpić zadośćuczynienie z art. 446 § 4 k.c., tylko i wyłącznie w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Z uwagi na powyższe, dalsze prace nad zadośćuczynieniem za śmierć osoby najbliższej w wypadku komunikacyjnym wymagać będą skorelowania z działaniami Ministerstwa Sprawiedliwości.

Wyniki prac Zespołu Zadaniowego 2

Zespół Zadaniowy 2 dokonał analizy **3 700 prawomocnych wyroków** sądowych, obejmujących łącznie **7 500 uprawnień**. Analiza była prowadzona przede wszystkim przez pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego. W analizie brali udział również przedstawiciele innych uczestników Forum Zadośćuczynień.

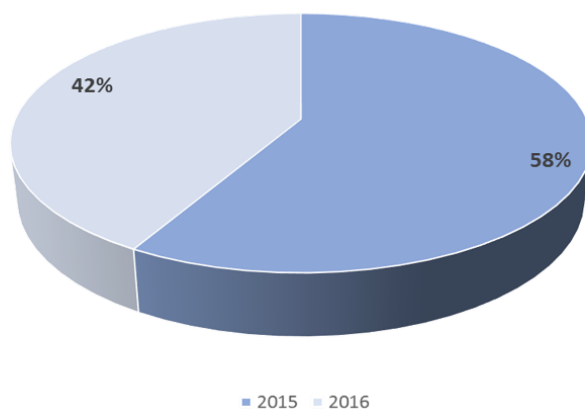
Zespół Zadaniowy 2 korzystał z dwóch źródeł danych dotyczących prawomocnych wyroków sądowych:

1. Powszechnie dostępnych wyroków opublikowanych na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości: Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych.
2. Wyroków przekazanych przez zakłady ubezpieczeń w odpowiedzi na wezwania Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

W celu optymalizacji prac Zespołu przyjęto założenie, że analiza obejmie prawomocne wyroki zapadłe w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2016 r., czyli łącznie 2 lata.

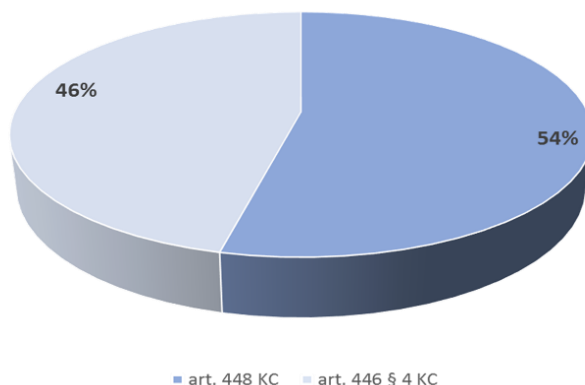
Struktura analizy prawomocnych wyroków

Wykres 1. Podział zgromadzonych wyroków ze względu na datę wydania.

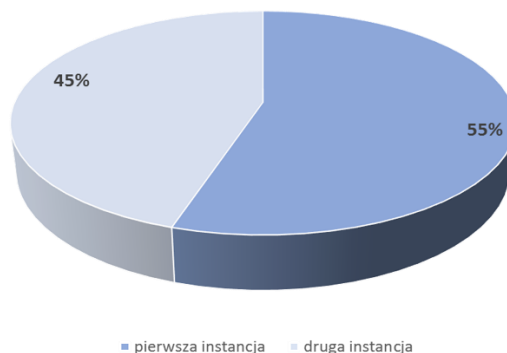
Analizie zostały poddane wyroki, jakie dotyczyły zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej w wypadku komunikacyjnym łącznie dla roszczeń zgłaszanych na podstawie art. 448 lub 446 § 4 Kodeksu Cywilnego.

Wykres 2. Podział zgromadzonych wyroków ze względu na podstawę prawną roszczenia.

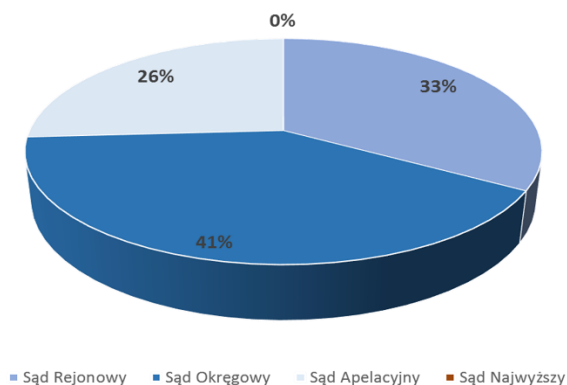
Analizie zostały poddane wyroki, jakie stały się prawomocne niezależnie od instancji.

Wykres 3. Podział zgromadzonych wyroków ze względu na instancję wyroku prawomocnego.

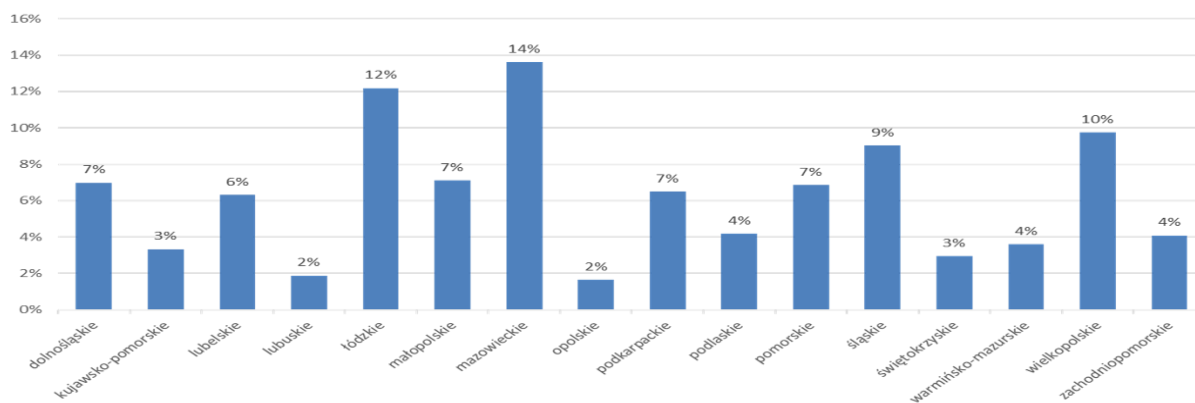
Analizie zostały poddane wyroki, jakie stały się prawomocne niezależnie od orzekającego sądu.

Wykres 4. Podział zgromadzonych wyroków ze względu na instancję sądu.

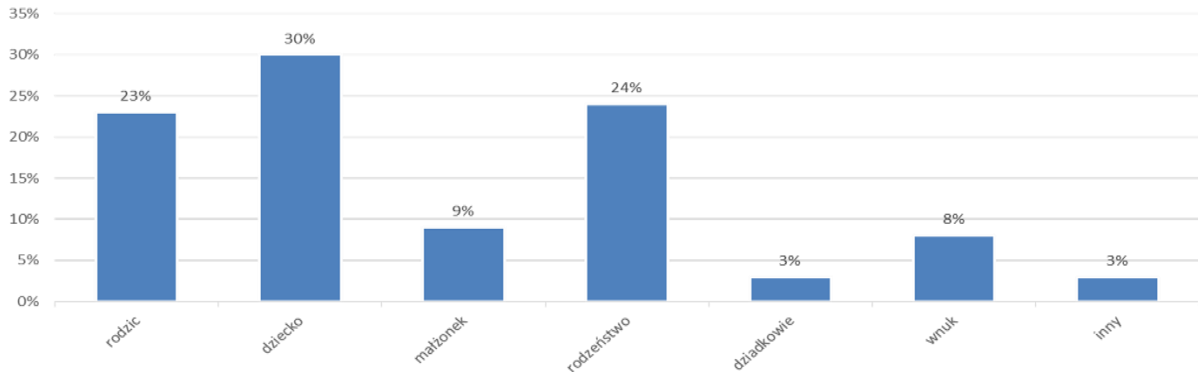
Analizie zostały poddane wyroki, jakie stały się prawomocne niezależnie od województwa.

Wykres 5. Podział zgromadzonych wyroków ze względu na województwa.

Analizie zostały poddane wyroki ze względu na osobę roszczącą, która została uznana przez sąd jako uprawniona do uzyskania zadośćuczynienia po zmarłym.

Wykres 6. Podział zgromadzonych wyroków ze względu na uprawnionych.

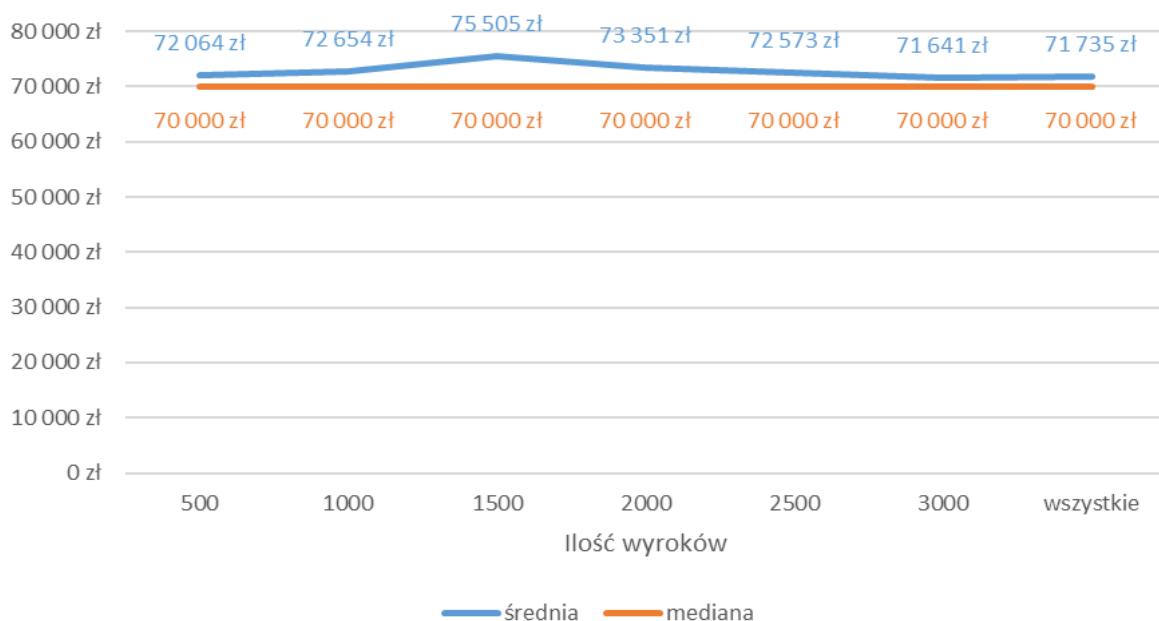

Kwoty zadośćuczynienia zasądzanego przez sądy na przykładzie podstawowych grup uprawnionych

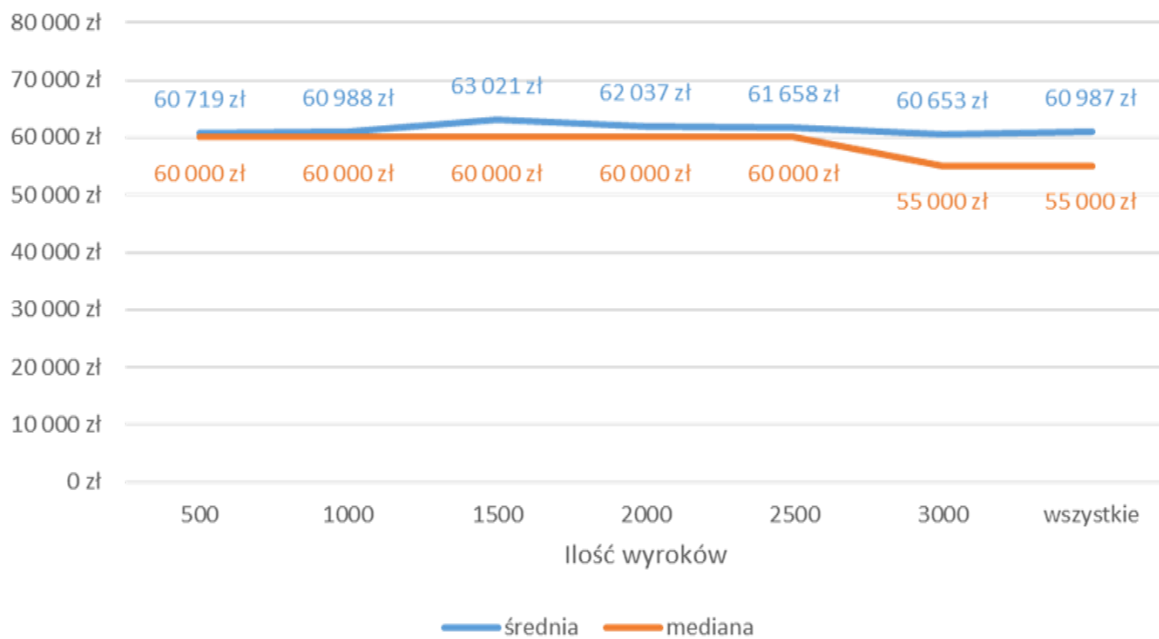
Zespół Zadaniowy 2, aby ustalić faktyczne otrzymywane przez uprawnionych kwoty zadośćuczynienia, postanowił wprowadzić pojęcie zadośćuczynienie brutto. Zadośćuczynienie brutto uwzględnia kwotę wypłaconą przez zakład ubezpieczeń w procesie rozpatrywania roszczenia, uwzględnia kwotę zasądzaną przez sąd, bez pomniejszenia w związku ze stwierdzonym przyczynieniem się poszkodowanego.

W ramach prac przeanalizowano średnią i medianę wysokości wypłat dla poszczególnych kategorii uprawnionych oraz zmiany tych miar w zależności od liczby przeanalizowanych wyroków sądowych.

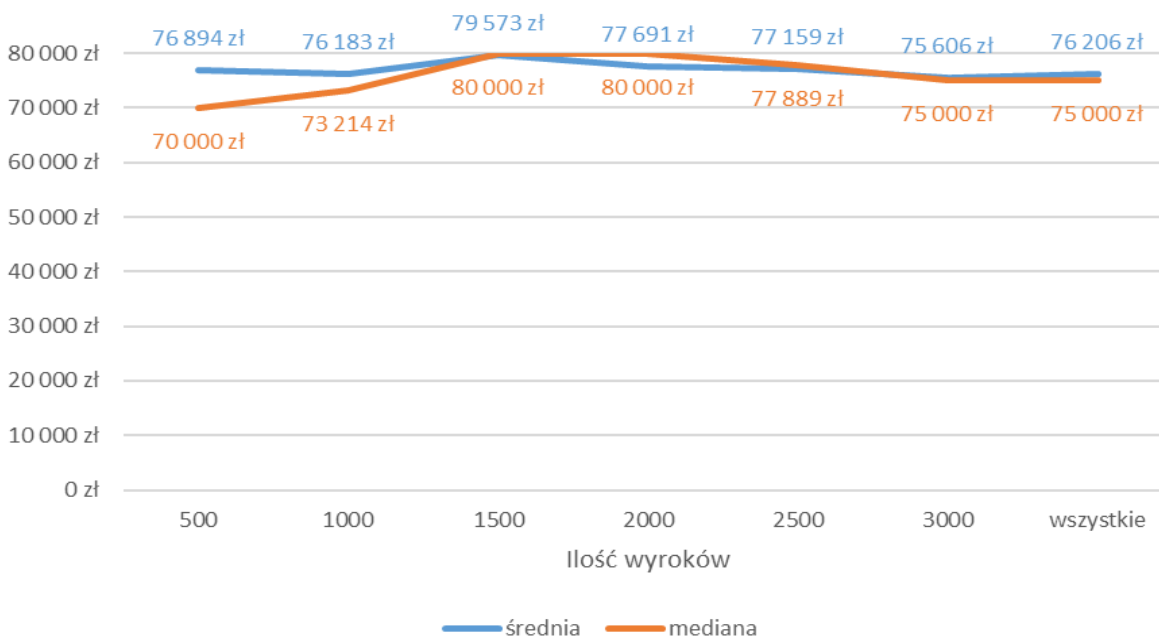
Wykres 7. Średnia i mediana zadośćuczynienia brutto dla **rodzica** z uwzględnieniem przyrostu analizowanych wyroków w czasie.

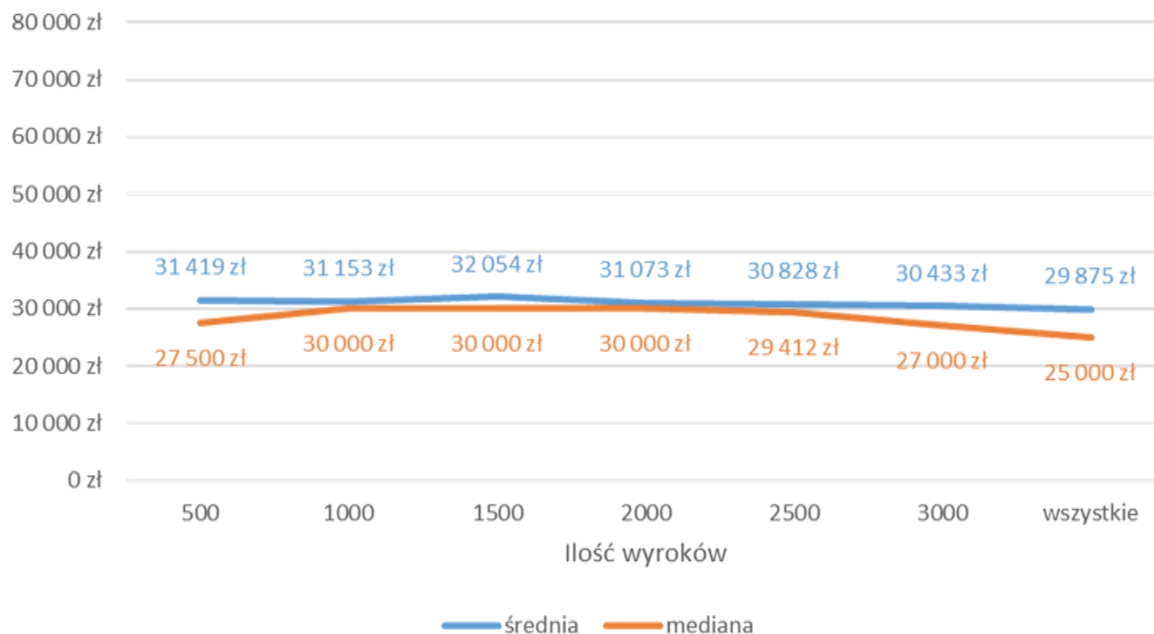
Wykres 8. Średnia i mediana zadośćuczynienia brutto dla **dziecka** z uwzględnieniem przyrostu analizowanych wyroków w czasie.

Wykres 9. Średnia i mediana zadośćuczynienia brutto dla **małżonka** z uwzględnieniem przyrostu analizowanych wyroków w czasie.

Wykres 9. Średnia i mediana zadośćuczynienia brutto dla **rodzeństwa** z uwzględnieniem przyrostu analizowanych wyroków w czasie.

Wynik analizy prawomocnych wyroków sądowych w zakresie zadośćuczynień za śmierć osoby najbliższej przeprowadzonej przez Forum Zadośćuczynień

Krąg osób uprawnionych – osoba najbliższa

Analiza wyroków pozwala na ustalenie, że sądy co do zasady uznają, że osobą najbliższą w rozumieniu art. 448 i 446 § 4 Kodeksu cywilnego są:

- Małżonek
- Dziecko
- Rodzic
- Rodzeństwo
- Wnuk
- Dziadkowie

Czynniki wpływające na ewentualne zwiększenie wypłacanego zadośćuczynienia:

W ramach dokonanej analizy wyodrębniono dodatkowe okoliczności mające w ocenie sądów wpływ na wysokość zadośćuczynienia:

- Wiek
- Śmierć obojga rodziców
- Fakt bycia jedynakiem
- Prowadzenie wspólnego gospodarstwa

Wynik analizy prawomocnych wyroków sądowych dokonany przez Zespół Zadaniowy 2

Wynik na podstawie 7 500 uprawnionych

Ostatecznym wynikiem analizy wyroków sądowych jest tabela opracowana dla poszczególnych kategorii uprawnionych, uwzględniająca dodatkowe okoliczności mające wpływ na wysokość zadośćuczynienia. Kwoty w tabeli dla poszczególnych kategorii uprawnionych zostały wyznaczone metodami statystycznymi, na podstawie median oraz przy założeniu addytywności poszczególnych składowych zadośćuczynienia.

W celu zapewnienia automatycznej waloryzacji poszczególnych kwot, na podstawie wysokości przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za rok 2016, obliczono współczynniki zadośćuczynienia.

Uprawniony	Dodatkowe okoliczności	Wysokość świadczenia / dodatku baza KNF	Współczynnik zadośćuczynienia baza KNF
Małżonek		75 000 zł	18,53
Dziecko	w wieku poniżej 13 lat	71 750 zł	17,73
	w wieku 13-17 lat	61 750 zł	15,26
	w wieku 18-25 lat	50 875 zł	12,57
	w wieku powyżej 25 lat	39 125 zł	9,67
	<i>jeśli śmierć obojga rodziców</i>	+ 10 000 zł	2,47
	<i>jeśli wspólne gospodarstwo</i>	+ 8 250 zł	2,04
	<i>jeśli jedynak</i>	+ 10 000 zł	2,47
Rodzic	Dziecko w wieku poniżej 18 lat	80 000 zł	19,77
	<i>jeśli jedynak</i>	+ 20 000 zł	4,94
	Dziecko w wieku 18-25 lat	65 000 zł	16,06
	<i>jeśli jedynak</i>	+ 10 000 zł	2,47
	<i>jeśli wspólne gospodarstwo</i>	+ 10 000 zł	2,47
	Dziecko w wieku powyżej 25 lat	55 000 zł	13,59
	<i>jeśli jedynak</i>	+ 10 000 zł	2,47
	<i>jeśli wspólne gospodarstwo</i>	+ 2 000 zł	0,49
Rodzeństwo	w wieku poniżej 26 lat	23 750 zł	5,87
	w wieku co najmniej 26 lat	21 250 zł	5,25
	<i>jeśli wspólne gospodarstwo</i>	+ 7 500 zł	1,85
Wnuk		10 000 zł	2,47
	<i>jeśli wspólne gospodarstwo</i>	+ 3 375 zł	0,83
Dziadek / babcia		15 600 zł	3,85
	<i>jeśli wspólne gospodarstwo</i>	+ 5 362 zł	1,32

Gdzie:

Wysokość świadczenia / dodatku – iloczyn współczynnika zadośćuczynienia i kwoty bazowej.

Współczynnik zadośćuczynienia – czynnik, na podstawie którego wyliczana jest wysokość świadczenia/dodatku.

Kwota bazowa – przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, obecnie 4047,21 złotych.

Baza ugód i uznań Polskiej Izby Ubezpieczeń

W toku prac Forum Zadośćuczynień Polska Izba Ubezpieczeń przedstawiła propozycję poszerzenia wyników dokonanych przez Forum Zadośćuczynień o uznania dokonywane przez zakłady ubezpieczeń oraz ugody zawierane pomiędzy uprawnionymi a zakładami ubezpieczeń.

Powodem przekazania do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego bazy ugód i uznań była propozycja uwzględnienia faktycznego rozkładu wypłat na rynku. Według danych Polskiej Izby Ubezpieczeń struktura wypłacanych zadośćuczynień przedstawia się w następujący sposób:

- 39% wypłacanych zadośćuczynień kończy się na etapie uznania zakładów ubezpieczeń,
- 37% wypłacanych zadośćuczynień kończy się na etapie ugody z zakładami ubezpieczeń,
- 24% wypłacanych zadośćuczynień kończy się na etapie wyroku sądu.

Przekazana przez Polską Izbę Ubezpieczeń baza ugód i uznań zawiera dane:

- 2 500 spraw zakończonych ostatecznie uznaniem
- 2 700 spraw zakończonych ostatecznie ugodą

Co oznacza, że przekazana baza dotyczy **5 200 uprawnionych**.

Ponadto baza zawiera dane, które mogą zidentyfikować uprawnionego ze względu na:

- Podział na uprawnionych:
 - Małżonek
 - Dziecko
 - Rodzic
 - Rodzeństwo
 - Dziadkowie
 - Wnuk
- Wiek poszkodowanego
- Wiek uprawnionego

Wynik analizy prawomocnych wyroków sądowych dokonany przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego z uwzględnieniem danych przekazanych przez Polską Izbę Ubezpieczeń

W celu przedstawienia przeciętnych wartości zadośćuczynienia wypłacanych przez zakłady ubezpieczeń, niezależnie od sposobu zakończenia postępowania likwidacyjnego, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego połączył wyniki analizy dokonanej w ramach prac Forum Zadośćuczynień z przeciętnymi wartościami zadośćuczynień wypłacanymi przez zakłady ubezpieczeń w ramach uznań i ugód. Z uwagi na mniejszą szczegółowość danych Polskiej Izby Ubezpieczeń oraz większą liczbę wyroków sądowych przeanalizowanych przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego w stosunku do wszystkich wyroków, niż liczba ugód i uznań przeanalizowanych przez Polską Izbę Ubezpieczeń w stosunku do wszystkich uznań i ugód, brak było możliwości połączenia zbiorów danych i dokonania analizy analogicznej jak przeprowadzona w ramach prac Forum Zadośćuczynień. Z ww. powodów obliczono osobno mediany dla poszczególnych kategorii uprawnionych, zawartych w zestawieniu danych przekazanych przez Polską Izbę Ubezpieczeń. Na podstawie struktury wypłacanych zadośćuczynień (według informacji Polskiej Izby Ubezpieczeń) oraz obliczonych median z danych Polskiej Izby Ubezpieczeń wyznaczono współczynniki korygujące, które posłużyły do skorygowania wartości uzyskanych na podstawie danych Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

Uprawniony	Dodatkowe okoliczności	Wysokość świadczenia / dodatku baza KNF	Wysokość świadczenia / dodatku baza KNF i baza PIU	Współczynnik zadośćuczynienia baza KNF	Współczynnik zadośćuczynienia baza KNF i baza PIU
Małżonek		75 000 zł	56 000 zł	18,53	13,84
Dziecko	w wieku poniżej 13 lat	71 750 zł	50 279 zł	17,73	12,42
	w wieku 13-17 lat	61 750 zł	43 271 zł	15,26	10,69
	w wieku 18-25 lat	50 875 zł	35 651 zł	12,57	8,81
	w wieku powyżej 25 lat	39 125 zł	27 417 zł	9,67	6,77
	jeśli śmierć obojga rodziców	+ 10 000 zł	+ 7 008 zł	2,47	1,73
	jeśli wspólne gospodarstwo	+ 8 250 zł	+ 5 781 zł	2,04	1,43
	jeśli jedynak	+ 10 000 zł	+ 7 008 zł	2,47	1,73
Rodzic	Dziecko w wieku poniżej 18 lat	80 000 zł	53 943 zł	19,77	13,33
	jeśli jedynak	+ 20 000 zł	+ 13 486 zł	4,94	3,33
	Dziecko w wieku 18-25 lat	65 000 zł	43 829 zł	16,06	10,83
	jeśli jedynak	+ 10 000 zł	+ 6 743 zł	2,47	1,67
	jeśli wspólne gospodarstwo	+ 10 000 zł	+ 6 743 zł	2,47	1,67
	Dziecko w wieku powyżej 25 lat	55 000 zł	37 086 zł	13,59	9,16
	jeśli jedynak	+ 10 000 zł	+ 6 743 zł	2,47	1,67
	jeśli wspólne gospodarstwo	+ 2 000 zł	+ 3 371 zł	0,49	0,83
Rodzeństwo	w wieku poniżej 26 lat	23 750 zł	20 140 zł	5,87	4,98
	w wieku co najmniej 26 lat	21 250 zł	18 020 zł	5,25	4,45
	jeśli wspólne gospodarstwo	+ 7 500 zł	+ 6 360 zł	1,85	1,57
Wnuk		10 000 zł	10 000 zł	2,47	2,47
	jeśli wspólne gospodarstwo	+ 3 375 zł	+ 3 375 zł	0,83	0,83
Dziadek / babcia		15 600 zł	11 332 zł	3,85	2,80
	jeśli wspólne gospodarstwo	+ 5 362 zł	+ 3 895 zł	1,32	0,96

Gdzie:

Wysokość świadczenia/dodatku – iloczyn współczynnika zadośćuczynienia i kwoty bazowej.
Współczynnik zadośćuczynienia – czynnik, na podstawie którego wyliczana jest wysokość świadczenia/dodatku.

Kwota bazowa – przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Spółecznych ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, obecnie 4047,21 złotych.

Podsumowanie

Wypracowana na Forum Zadośćuczynień propozycja zmiany przepisów, po uzyskaniu akceptacji Komisji Nadzoru Finansowego, zostanie przekazana do Ministerstwa Sprawiedliwości, celem nadania dalszego biegu, umożliwiającego zmianę przepisów prawa w zakresie ustandaryzowania wysokości wypłaty zadośćuczynienia z tytułu śmierci osoby bliskiej z umów OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Kopie powyższej propozycji zostaną również przekazane do Ministerstwa Finansów oraz do Parlamentarnego Zespołu na rzecz Wspierania Przedsiębiorczości i Patriotyzmu Gospodarczego.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl